

Roman Kopacki*

ZAGOSPODAROWANIE SZADKOWSKIEGO RYNKU (W ŚWIEŹLE ZEBRANYCH OPINII)**

Obszar rynku, jako teren zwiększonej koncentracji ludności, od momentu jego wytyczenia podlegał urzędzeniu i organizacji stosownie do oczekiwań i różnorodnych potrzeb jego mieszkańców. Inaczej mówiąc, wraz z upływem czasu zmieniało się zagospodarowanie rynku w Szadku, podążając za ogólnym rozwojem cywilizacyjnym, zmianami gospodarczymi i społecznymi.

Celem tego artykułu jest ocena zagospodarowania i stanu rynku przez jego mieszkańców, a także prowadzących w jego obrębie działalność handlową i usługową. Percepcja określonego miejsca przede wszystkim przez zamieszkującą je społeczność jest bardzo ważnym elementem oceny atrakcyjności danego terenu.

Oceny, zarówno stanu obecnego rynku, jak i zmian zachodzących na jego obszarze w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych, ankietowani dokonywali na podstawie kilku wybranych cech np. stanu nawierzchni jezdni i chodników, handlu i usług, oświetlenia, zieleni itp. Do respondentów skierowane zostały także pytania dotyczące m.in. ruchu pojazdów w rynku, obiektów, sklepów i instytucji tu zlokalizowanych oraz oceny władz miasta w zakresie zagospodarowania rynku.

* Mgr Roman Kopacki jest doktorantem w Katedrze Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej UŁ.

** W artykule tym wykorzystano wyniki ankiety przeprowadzonej przez autora w II kwartale 2003 r. Była ona kierowana do wszystkich gospodarstw domowych oraz podmiotów handlowo-usługowych w obrębie rynku. Odpowiedzi udzieliło 58 respondentów, w tym 24 reprezentujących gospodarstwa domowe (85%) i 34 reprezentujących podmioty handlowo-usługowe (87%).

Stan nawierzchni jezdni i chodników w rynku obecnie oceniany jest przez mieszkańców jako średni (45,8% odp.) oraz dobry – co czwarty ankietowany. Podobnie oceniane są dokonane w tym zakresie zmiany, zauważone przez co drugiego mieszkańca, jako pozytywne i bardzo pozytywne. Zapewne zdecydowały o tym przeprowadzone w połowie lat dziewięćdziesiątych remonty nawierzchni rynku.

Z kolei połowa respondentów zamieszkujących rynek pytana o wygląd i stan techniczny budynków wypowiedziała się, że jest on zły (tab.1).

Tabela 1. Ocena obecnego stanu zagospodarowania rynku w Szadku na podstawie wybranych cech

Stan obecny rynku w zakresie:	Bardzo dobry		Dobry		Dostateczny		Zły		Brak zdania	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
	ocena (%)									
stanu nawierzchni jezdni i chodników	0,0	0,0	37,5	35,3	45,8	55,9	16,7	8,8	0,0	0,0
wyglądu i stanu tech. budynków	0,0	0,0	29,2	5,9	12,5	32,4	54,2	58,8	4,2	2,9
handlu i usług	25,0	32,4	33,3	52,9	25,0	14,7	12,5	0,0	4,2	0,0
oświetlenia	0,0	0,0	16,7	0,0	29,2	73,5	50,0	20,6	4,2	5,9
zieleni	8,3	14,7	41,7	50,0	37,5	23,5	8,3	2,9	4,2	8,8
czystości i utrzymania	4,2	5,9	33,3	29,4	45,8	55,9	8,3	5,9	8,3	2,9

A – mieszkańcy rynku.

B – właściciele punktów handlowo-usługowych w rynku.

Źródło: opracowanie własne.

Równie niekorzystnie oceniane są zmiany w tym zakresie. Wśród podzielonych zdań dominują oceny negatywne oraz brak zdania (w obu opcjach po 1/3 respondentów). Jak widać, zamieszkujący szadkowski rynek zdają sobie sprawę ze stanu, w jakim znajdują się ich budynki, lecz przy braku środków finansowych niewiele mogą zrobić, by to zmienić. Co więcej, wyniki ankiety wskazują, iż wielu właścicieli deklaruje chęć prowadzenia remontów w obrębie swoich zabudowań.

Zdecydowanie źle postrzegane jest przez mieszkańców oświetlenie rynku (połowa ankietowanych). Tyle samo respondentów nie zauważa żadnych zmian w tej kwestii. Jak wynika z przeprowadzonego wśród mieszkańców rynku wywiadu, przeszkadza im przede wszystkim mała liczba latarni oraz ich forma (betonowe słupy z jarzeniowymi reflektorami na szczycie). Takie dezyderaty padały z ust prawie wszystkich rozmówców.

Dość znaczne zróżnicowanie wykazuje ocena obecnego stanu rynku pod względem wyposażenia w placówki handlowe i usługowe. Co trzeci respondent ocenia dobrze rynek w powyższej kwestii, natomiast co czwarty bardzo dobrze i średnio. Fakt ten nie może dziwić, gdyż właśnie w rynku – centralnym punkcie miasta – koncentruje się większość punktów handlowo-usługowych w mieście.

Okolo 2/3 ankietowanych obecny stan zieleni w rynku postrzega jako dobry, co więcej prawie połowa respondentów widzi w tym zakresie pozytywne zmiany (tab.2). Stwierdzenie takie wydaje się uzasadnione w związku z nowymi nasadzeniami w połowie lat dziewięćdziesiątych, jak również widoczną dbałością o zielen w rynku. Jednocześnie zastanawiają zdecydowanie średnie (45,8%) oceny w zakresie czystości i utrzymania w obrębie rynku. Mieszkańcy potwierdzają, że kwestia ta nie wygląda dobrze, jednak i tak lepiej niż jeszcze kilka lat temu. Utrzymanie czystości centralnego miejsca w Szadku powinno stać się codziennym standardem jego gospodarzy, jednak jak wskazują rozmówcy „porządne sprzątanie odbywa się w rynku z okazji ważnych wizyt lub imprez”.

Analiza odpowiedzi na pytanie o działania, jakie należy podjąć w związku z ruchem pojazdów w rynku, przynosi pewien dysonans w obu grupach respondentów. Ponad 37% tu zamieszkujących chciałoby ograniczyć ruch pojazdów ciężarowych w rynku, co trzeci zaś sądzi, iż należy w dłuższym horyzoncie czasowym dążyć do takiego rozplanowania miasta, żeby obszar rynku był wolny od ruchu pojazdów. Innymi słowy, miastu potrzebna jest obwodnica, odciążająca centrum miasta.

Tabela 2. Ocena zmian w zagospodarowaniu rynku w Szadku na podstawie wybranych cech

Zmiany zachodzące na rynku w zakresie:	Bardzo pozytywne		Pozytywne		Negatywne		Bardzo negatywne		Brak zmian		Brak zdania	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
	ocena (%)											
stanu nawierzchni jezdni i chodników	33,3	29,4	45,8	41,2	8,3	2,9	0,0	0,0	12,5	14,7	0,0	11,8
wyglądu i stanu tech. budynków	0,0	0,0	8,3	5,9	29,2	17,6	20,8	8,8	29,2	58,8	12,5	8,8
handlu i usług	16,7	0,0	37,5	44,1	12,5	11,8	0,0	0,0	20,8	44,1	12,5	0,0
oświetlenia	0,0	0,0	0,0	0,0	29,2	23,5	8,3	0,0	45,8	58,8	16,7	17,6
zieleni	16,7	5,9	45,8	17,6	16,7	0,0	0,0	0,0	12,5	61,8	8,3	14,7
czystości i utrzymania	20,8	11,8	20,8	23,5	8,3	11,8	4,2	0,0	33,3	47,1	12,5	5,9

A – mieszkańcy rynku.

B – właściciele punktów handlowo-usługowych w rynku.

Źródło: opracowanie własne.

Z kolei innego zdania są właściciele placówek handlowych, dla których ruch pojazdów, a właściwie zatrzymywanie się na rynku w celu zrobienia zakupów wpływa zasadniczo na obroty handlowe. Aż 92,2% ankietowanych w tej grupie twierdzi, iż nie należy zmieniać w kwestii ruchu na obszarze rynku.

Bardzo ciekawie w oczach respondentów wypada ocena władz miasta w zakresie zagospodarowania rynku. Analiza odpowiedzi wskazuje na to, iż poczynania władz miasta w tym zakresie mają tyleż zwolenników, co przeciwników (co czwarty ankietowany). Jednak nie miała w tym względzie zdania aż 1/3 respondentów. Nie oznacza to jednak, że mieszkańcy nie dostrzegają lub nie potrafią ocenić działań władzy lokalnej. Bardzo prawdopodobne jest, że ankietowani skorzystali z tej opcji odpowiedzi, by nie wyrażać bardziej zdecydowanych opinii.

Analiza odpowiedzi na pytania w ankiecie, dotyczące zagospodarowania rynku, udzielone przez prowadzących działalność handlową oraz usługową, nie wykazała zasadniczo odstępstw od prezentowanej wyżej opinii mieszkańców. Jedynie nieco inaczej, aniżeli mieszkańcy, podmioty gospodarcze oceniają

zarówno stan obecny, jak i zmiany zachodzące w zakresie handlu i usług. Ponad połowa respondentów oceniła obecny stan rynku w powyższej kwestii jako dobry, nieco mniej zaś jako bardzo dobry, co wydaje się zrozumiałe, skoro właśnie ich działalność jest zlokalizowana w rynku. Natomiast zmiany w obrębie rynku w zakresie handlu i usług, większość podmiotów oceniała jako pozytywne albo ich nie zauważała. Można stwierdzić, iż oceny pozytywne wyrażali respondenci, którzy swoją działalność gospodarczą rozpoczęli w okresie kilku ostatnich lat.

Elementami, które urządzają przestrzeń rynku, są ławki, kosze na śmieci, latarnie oraz usytuowana centralnie na placu fontanna. Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych ujawniają, że postulat zwiększenia liczby ławek oraz koszy na śmieci był wysuwany głównie przez właścicieli punktów handlowo-usługowych. Natomiast zdaniem mieszkańców nie należy zmieniać liczby wspomnianych elementów, co wydaje się zasadne przy obecnych 22 ławkach oraz 16 koszach na śmieci (rys. 1). W ostatnim czasie w rynku postawiono nowe ławki oraz kosze na śmieci. Bardzo silny dezyderat w sprawie zmiany oświetlenia rynku, jaki wysunęli zarówno mieszkańcy, jak i właściciele sklepów w rynku, wymaga na pewno poważnego potraktowania przez władze miasta.

Natomiast obie grupy ankietowanych są zgodne, co do faktu obecności fontanny w przestrzeni rynku. Prawie wszyscy respondenci są zdania, iż konieczna jest zmiana obecnej formy fontanny. Jednocześnie 45% ankietowanych przedstawicieli mieszkańców chciałaby, aby była ona czynna przez dłuższy okres w roku.

Z przekazów ustnych wiadomo, iż w okresie międzywojennym pośrodku rynku w Szadku stała kapliczka². W czasie wojny została zniszczona i nigdy później jej nie odbudowano.

Do respondentów zostało skierowane pytanie o potrzebę jej przywrócenia. Spora grupa ankietowanych (37,5%) była zdania, iż należałoby rozważyć tę kwestię. Pozostali respondenci optowali zarówno za jej przywróceniem, jak też zdecydowanie się temu

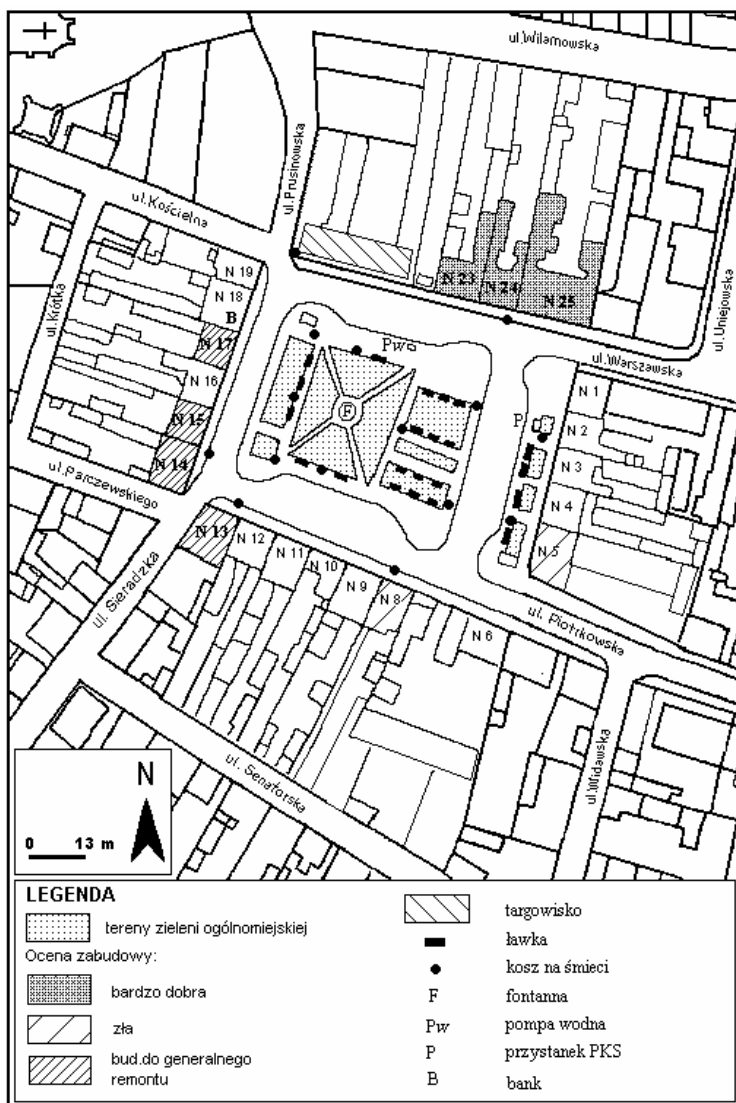
² Wewnątrz kapliczki stała figurka św. Rocha lub św. Wawrzyńca. W tej kwestii brak jest zgodności.

sprzeciwili. Taki podział odpowiedzi w skali mikro, doskonale odzwierciedla nastroje religijne w społeczeństwie i stosunek do miejsc kultu.

Niezwykle istotnym elementem zagospodarowania każdego obszaru jest znajdująca się w jego obrębie zabudowa. Mieszkańcy rynku oraz prowadzący tutaj działalność gospodarczą ocenili budynki pod względem walorów architektonicznych i stanu technicznego. Analiza uzyskanych wyników wskazuje na wyraźną analogię odpowiedzi w obydwu grupach ankietowanych. Kamienice pod numerami 23, 24 oraz 25 oceniane są przez wszystkich respondentów bardzo dobrze, zarówno pod względem ich architektury, jak również stanu technicznego (rys. 1). Natomiast słabo wypadają w opinii ankietowanych domy pod numerami 5 i 8, co jest uzasadnione, gdyż są to budynki o mało ciekawej konstrukcji, z płaskimi dachami, wybudowane w latach siedemdziesiątych – zupełnie nieprzystające do reszty zabudowy w rynku. Ponad połowa w obu ankietowanych grupach ocenia słabo (raczej skłaniając się w kierunku źle) prawie wszystkie budynki pierzei zachodniej – z wyjątkiem domu pod numerem 18. W zasadzie należy zgodzić się z tymi opiniami, ponieważ zabudowa tej części rynku nie imponuje ani architekturą, ani dobrym stanem technicznym i wymaga rewitalizacji (tak jak zresztą cały szereg budynków w rynku). Zdecydowanie najgorzej, zwłaszcza pod względem stanu technicznego, respondenci ocenili dom pod numerem 14 (ponad 60% ankietowanych w obu grupach). Potwierdza ten fakt odrapana elewacja, zły stan stolarki okiennej oraz pokrycia dachowego.

W opinii ankietowanych większość domów przyrynkowej zabudowy zasługuje na generalne remonty, a w pierwszej kolejności wymieniane są budynki pod numerami 13, 14, 15 oraz 17.

Należy również dodać, iż zarówno mieszkańcy, jak też handlowcy odczuwają brak lub wręcz zbyteczność niektórych sklepów i instytucji w rynku. Dotychczas brak było ulokowanej w centrum placówki finansowej.

Rys. 1. Wybrane elementy zagospodarowania rynku w Szadku

Źródło: opracowanie własne.

Obecnie sytuacja uległa zmianie. W rynku pod numerem 18 mieści się oddział banku. Młodszy przedstawiciele mieszkańców postulują utworzenie w rynku kawiarni lub pubu, gdyż brak jest w mieście

podobnych lokali. Dla mieszkańców punktami handlowymi, które stały się ich utrapieniem ze względu na dużą liczbę nietrzeźwych na obszarze rynku, są sklepy monopolowe. Natomiast sklepikarzom w rynku przeszkadzają prowadzący podobną działalność handlową sąsiedzi, jak też zlokalizowane w północnej części rynku „targowisko”.

Zarówno mieszkańcy, jak i prowadzący w obrębie rynku działalność gospodarczą postrzegają główny plac miasta podobnie w zakresie wybranych cech. Obie grupy zdecydowanie źle oceniają stan techniczny budynków oraz oświetlenie w rynku. Natomiast większość respondentów wyraża się pozytywnie na temat zieleni na rynku, jak też stanu jego jezdni i chodników. Podobnie oceniane są dokonujące się w tym względzie zmiany.